

BIBLIOGRAFIJA:

Alhady, M. P. in Alhady, M. (2014): **O Koránu in slovenskem prevodu Korána iz izvirnika**. V *Korán; prevod* (str. 564-601). Ljubljana: Beletrina.

Bromer, A. C. in Edison, J. I (2007): **Drops of heavenly dew**. V *Miniature books: 4.000 years of tiny treasures* (str. 67-88). New York: Abrams.

Brown, R. E. (2008): **Janezov evangelij**. V *Uvod v Novo zavezo* (str. 339-383). Celje: Celjska Mohorjeva družba.

Capuder, A. (1972): **Komentar**. V: Dante Alighieri, *Božanska komedija, Pekel* (str. 183-245). Maribor: Obzorja.

Capuder, A. (1985): **Dante, človek in delo**. V: Dante Alighieri, *Božanska komedija* (str. 199-221). Ljubljana: Mladinska knjiga (Kondor).

Capuder, A. (1987): **Dantejev raj**. V: *Romanski eseji* (str. 5-31). Trst: Založništvo tržaškega tiska.

Dolinar, F. M. [et al.] (2011): **Slovenski zgodovinski atlas**. Ljubljana: NR Enver, D. (2012): **Sarajevska hagada**. V *Sarajevska hagada* (str. 25-31). Maribor: Center judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor.

Fras, M. (2013). **Kdor ne uboga, ga tepe nadloga**. V *Hoffmann, Heinrich: Peter Kušter ali Zabavne zgodbe s hecnimi slikami*. Maribor: EPOS; Železniki: Rosula, društvo za promocijo znanosti in umetnosti.

Heer, F. (2009). **Napoleonov zakonik (Code Napoléon)**. V *Pravičnejši svet* (str. 124-129). Celje: Celjska Mohorjeva družba.

Jung, C. G. (1994). **Psihologija in književnost**. V *Sodobni človek išče dušo*. Ljubljana: J. Pregar.

Juvan, M. (2016): **Imaginarij Krsta v slovenski literaturi**. Ljubljana: Založba ZRC (Elektronske znanstvene monografije (eZMono)) Pridobljeno junija 2017 s spletne strani: [http://4d.rtvlo.si/arhiv/dokumentarec-meseca/53495650](http://ezb.ijs.si/fedora/get/ezmono:imaginarij/VIEW/Ključanin, Z. (2008): Sarajevska hagada. V Sarajevska hagada in druge zgodbe (str. 108-115). Novo mesto: GOGA.</p><p>Kos, J. (2001): Krst pri Savici v luči kritik in interpretacij. V <i>Kerš per Šavizi</i>. Celje: Mohorjeva družba.</p><p>Kos, J. (2005). Pregled svetovne književnosti. Ljubljana: DZS</p><p>Knop, S. (2006): Cipek, Packo in pa Jaka, kaj le pobaline čaka? V Prevajanje besedil iz prve polovice 20. stoletja: obdobjni pristop 5 (str. 300-309). Društvo slovenskih književnih prevajalcev: Ljubljana.</p><p>Kocijančič, G. (2003): Uvod v Evangelij po Janezu. V <i>Sveto pismo Stare in Nove zaveze: Slovenski standardni prevod iz izvirnih jezikov: študijska izdaja (1601-1604)</i>. Ljubljana: Svetopisemska družba Slovenije.</p><p>Radmilovič, M. (2015): Ilirske province. Ljubljana: Radiotelevizija Slovenija javni zavod, (Dokumentarec meseca). Videoposnetek s spletne strani: <a href=)

Reisp, B. in Zelinkova, D. (1964) **Napoleonove ilirske province 1809 – 1814**. Ljubljana: Narodni muzej.

Rozman, F. (1992): **Janezov evangelij; Kako je Dalmatin prevajal Sveto pismo**. V *Svetopisemske osnove* (str. 146-148; 303-304). Ljubljana: DZS

Tunc, A. **Code Napoléon**. *Encyclopædia Universalis*. Pridobljeno junija 2017 s spletne strani: <http://www.universalis.fr/encyclopedie/code-napoleon/>.

Snoj Verbovšek, Z. (2014). **Hoffmann, Heinrich: Peter Kušter ali Zabavne zgodbe s hecnimi slikami**. V *60:40: priručnik za branje kakovostnih mladinskih knjig 2014: pregled knjižne produkcije za mladino iz leta 2013* (str. 35). Ljubljana: Mestna knjižnica.

Uterman, A. (2001) : **Hagada**. V *Judovstvo* (str. 95). Ljubljana: Mlad. knjiga

Uvod v Evangelij po Janezu in Janezova pisma (2010). V *Sveto pismo. Nova zaveza in psalmi: jeruzalemska izdaja* (str. 229-235). Ljubljana: Družina: TF

Verber, E. (1983): **Sarajevska hagada**. Sarajevo: Svjetlost

Žnideršič, M. (1988): **The Sarajevo haggadah**. V *The Sarajevo haggadah* (str. [7-16]). Zagreb: Muzejsko galerijski center

Ob knjižni razstavi *Skrajnosti – od oblike do simbola* Slovanska knjižnica vabi na tri oktobrska predavanja o širšem pomenu in vlogi razstavljenih knjig.

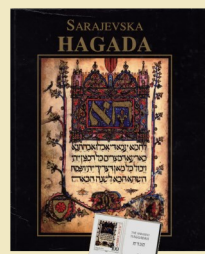
3. oktober, torek ob 19. uri, Slovanska knjižnica, kletna dvorana

Dr. Seta Knop: O zločinu in kazni pri Picku in Packu ter Kuštravem Petru

Slovenci smo tri nepridiprave spoznavali prek različnih prevodov in naslovov. V germanskem svetu ponarodeli in razvpiti slikanici sta vse od prvih izdaj s konca 19. stoletja pa do danes doživljali burne in nadvse različne odzive.

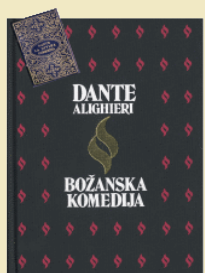
19. oktober, četrtek ob 19. uri, Slovanska knjižnica, kletna dvorana

Dr. Marjan Toš: Sarajevska Hagada – biser judovske dediščine med pozabo in spominom

Kaj vemo o izjemnem rokopisu, ki ga v izvirniku hrani sarajevski Narodni muzej, zakladu, kakršnih premore malo muzejev in je obenem v samem vrhu svetovne judovske dediščine?

24. oktober, torek ob 19. uri, Slovanska knjižnica, kletna dvorana

Dr. Andrej Capuder: Slovenski Dante in Italijani

Božanska komedija ni le genialno ogledalo misli in čutenja srednjega veka, pač pa tudi delo Danteja Alighierija, političnega izgnanca, vpetega med silnice, ki so premikale zadnji stoletji evropskega srednjega veka. V kakšnih zgodovinskih okoliščinah in prek katerih

prevodov smo se Slovenci srečevali z Dantejem ter na kakšne odzive je nato naletel "slovenski" Dante?

mestna
knjižnica
Ljubljana

Skrajnosti

razstava iz zbirk Slovanske knjižnice

od 7. septembra
do 6. novembra 2017

predverje knjižnice
Einspielerjeva 1, Ljubljana

znamenita dela iz svetovne, evropske
in slovenske kulturne zakladnice
v miniaturnih izvedbah in velikih formatih

Avtorja razstave:
mag. Kristina Košič Humar
Pablo Juan Fajdiga

od oblike do simbola

Obiskovalec razstave se bo po nemara zdrzil ob naslovu. Beseda »skrajnosti« običajno povzroči več nelagodja kot ne, spominja nas na ekstremizme vseh vrst, pomanjkanje občutka za pravo mero, neuravnoteženost, porušeno harmonijo, povzroča kanček tesnobe, ki bo morda pripomogla, da bo opazovalec skušal osmisлити in razumeti smisel postavitve. Če se bomo ozrli po knjižnih eksponatih in spremljajočih plakatih, se nam lahko porodijo najrazličnejša ugibanja. Kje tičijo »skrajnosti«?

Nedvomno gre za mero, tisto povsem prozaično, ki jo izmerimo z metrom, pri tem pa nam ni v veliko pomoč podnaslov, ki »od oblike« potuje »do simbola«. Simbol vedno kaže na »nekaj«, a ta »nekaj« ni najlažje določljiv. Se skrajnosti skrivajo tudi drugje? Gre za publikacije, katerih vsebina meri na skrajnosti – kot npr. pri **Božanski komediji**, kjer se prikazi človeškega bivanja vzpenjajo od pekla do nebes? Gre morda za skrajno nenavadne ali celo sporne vzgojne metode, kakor jih odslikavata zlasti v germanskem svetu znamenita in ponarodela **»Picko in Packo« (Max und Moritz)** skupaj s **»kuštravim Petrom« (Der Struwwelpeter)**?

Ali je morda odziv bralstva tisti, ki govori o določeni skrajnosti? Tu bi omenili recepcijo Prešernovega **Krsta pri Savici**: skozi literarno zgodovino je doživljal povsem različne interpretacije ... Gre

za skrajnost v visoki »konzumaciji«, branosti neke knjige, kot v primeru Saint-Exupéryjevega **Malega princa**, otroški slikanici podobni knjigi s prav nič otroško vsebino? Se skrajnost knjige skriva v njenem zgodovinskem ozadju, v zgodovinskih vrhuncih, ki so v nekem trenutku zbrali prelomne poglede na pravičnost, postavili nove temelje in uveljavljali nova družbena razmerja, kakor to izraža slovenska **Ustava** ali npr. **Napoleonov zakonik**, ki ga na razstavi predstavljamo v dragocenih izvornikih? Se skrajnosti skrivajo v izboru gradiva, ki predstavlja danes žal usodno nasprotujoči si tako muslimanski kot judovski svet? Ali gre za skrajne razlike v temeljni zasnovi razumevanja položaja, smisla in bistva človeka kot ga na eni strani implicira **Janezov evangelij** in na drugi **Komunistični manifest**? S takšnimi in podobnimi vprašanji bi se lahko poigrali v nedogled.

Vendar težišče razstave tiči drugje. Osnovna zamisel avtorja Pabla Fajdige, kustosa zbirke miniaturnih knjig dr. Martina Žnideršiča, izhaja iz zbirke same: iz tistih

znamenitih naslovov duhovno-kulturne dediščine oziroma književnosti, ki jim uspemo najti ustrezne, večje ekvivalente znotraj drugih knjižničnih zbirk. Prvotni namen malih knjig je bila zlasti priročnost. A ne le to.

Miniaturna oblika pogosto kaže posebno ljubezen, natančnost, iznajdljivost in skrb pri izdelavi. Nič manj oblikovne pozornosti ne opazimo pri drugačnih izdajah, npr. faksimilih, natančnih posnetkih prvih izdaj oziroma rokopisov, ali npr. pri zelo velikih formatih.

Videz na poseben način opozarja na knjigo samo. Včasih miniaturna oblika povsem prevlada in niti ne dovoli več branja s prostim očesom. Bralcu ostane naslov, namig, knjižno delo postaja nekakšen simbol, knjiga pa skorajda amulet, za katerega se zdi, da združuje vse energije in bogastvo napisanega. Ni čudno, da je marsikatera miniaturna knjiga oblikovno zasnovana kot obesek! Zelo privlačen moment za današnji čas, ko se vsi bolj ali manj utapljamo v množici vizualnih in besedilno reduciranih sporočil. Težava je v tem, kot pravi judovska šala, da kozel – če nosi brado – še ni rabin. Zato se razstava z vzporedno predstavitevijo velikih formatov vrača od simbola nazaj – ne k obliki, marveč k besedi.

Obe obliki knjige – najmanjša in največja – vsaka na svoj način največkrat opozarjata prav na vsebino: prva tako, da jo ljubko in spogledljivo očem prikriva, druga tako, da jo razkrije, poudari, naredi dostopno in vabi bralca, da vstopi z njo v pogovor.

Kristina Košič Humar

»Vsi ljudje stremijo k vedenju, in sicer po svoji naravi. Dokaz za to je naša radostna ljubezen do čutnih zaznav: tudi ločeno od njihove koristnosti jih imamo namreč radi zaradi njih samih, in najbolj izmed vseh zaznavanje z očmi.«

Tako se glasi prvi stavek slovite Aristotelove **Metafizike**. Grški filozof je bil prepričan, da se ljudje močno veselimo čutnega zaznavanja, še posebej tistega z očmi. Kljub morebitnemu dvomu, ki se utegne poroditi glasbenim sladokuscem, današnja poplava podob, ki nezadržno vdira v vsa področja našega vsakdana, potrjuje Aristotelovo trditev. Nekaj stoletij kasneje je rimski stoiški filozof Seneka v svojih Pismih prijatelju Luciliju zapisal, da *»ljudje bolj verjamejo očem kakor ušesom«* v smislu, da ljudje bolj verjamemo živim zgledom

besedi. Knjižna razstava Skrajnosti je zasnovana na prepričanju, da tudi na področju knjig *»besede mičejo, izgledi vlečejo«*, če se poigramo z zapisom pregovora iz časa Bleiweisovih **Novic**. Že od nekdaj so založniki vedeli, da je bržkone koristno, da je knjiga po zunanji podobi tudi »paša za oči«. O tem pričajo že umetelna vezava in dragoceno okrašene platnice nekaterih starejših knjig. Zgovorna je tudi velikost oziroma format knjige. In ne zgolj v sedanjem času, temveč že v antiki. Plinij Starejši, rimski učenjak, je, denimo, v sedmi knjigi svojega **Naravoslovja** zabeležil, da *»Cicero poroča o izvodu Homerjeve Iliade, napisanem na pergament, ki je bil shranjen v orehovi lupini«*.

Upravičeno smemo podvomiti, da je v antiki takšen droben izvod **Iliade** res obstajal. Ne moremo pa zanikati dejstva, da zunanost knjige že na prvi pogled sporoča marsikaj o njej, še posebej o njeni namembnosti in pomembnosti. Zato bomo v knjigarnah našli mehko in trdo vezane knjige, s skopo ali bogato okrašenimi platnicami, z domiselnimi zaščitnimi ovitki ali brez njih ... Tako imamo knjige velikanke in miniaturne knjige, pri katerih je velikost – še posebej, ko ta prehaja v skrajnost – povsem zgovorna in simbolna, kajti meri onkraj sebe, meri na sporočilo, ki ga bomo odkrili v tekstu.

Louis W. Bondy, eden največjih poznavalcev miniaturnih knjig in njihove zgodovine, je v svoji monografiji **Miniature books [Miniaturne knjige]** pisal o tem takole:

»Človek je že od nekdaj hrepenel po skrajnostih. Kot si je prizadeval za to, da bi se povzpel na vrhove najvišjih gor, da bi raziskal najbolj prepadne globine morj, da bi zgradil največjo in najvišjo stavbo, tako je bil tudi že od nekdaj očaran z najmanjšim [...] boljši cirkusi, menjačice, ki so vidne le pod drobnogledom, hišice za punčke, s svojim drobčkanim pohištvom in posodo [...], pričajo o tej radovednosti in ljubezni do majhnega. In v tem majhnem svetu knjige zasedajo častno mesto. Združujejo izredno spretnost, ki se je radodarno izkazala pri njihovi izdelavi, z veličastnostjo človeškega duha, položenega v skrinjo besedila.«

Skrajna velikost ali skrajna majhnost pogosto opozarjata na trajnost, tehtnost, na neminljivo vrednost sporočila, ki nam ga prinaša besedilo, ki počiva v knjigi. Z razstavo **Skrajnosti** vas vabimo, da skupaj pokukamo v svet nekaterih najmanjših in največjih knjižnih izdaj, ki jih hrani Slovanska knjižnica, in da nekaj poizvemo o njihovem pomenu.

Pablo Juan Fajdiga